

ETICKÝ KÓDEX

občianskeho združenia Rada pre práva dieťaťa

Preambula

Rada pre práva dieťaťa je mimovládna organizácia (v ďalšom len „Rada“), ktorá vznikla s cieľom chrániť dobré rodinné vzťahy detí z rozdelených rodín a zasadzovať sa za spoločenskú zodpovednosť všetkých, ktorí majú vplyv na kvalitu života detí. Všetko konanie organizácie vychádza z úprimného presvedčenia, že deti majú právo na oboch rodičov. Nikto cudzí nesmie rozhodovať o tom, koho má mať dieťa rado a koho nie. Deti si zaslúžia dôstojný život. Dôvodom na ich slzy majú byť len odreté kolená z bláznovstiev pri šantení a veselých hrách. Dieťa s rodičmi, či bez rodičov, musí byť objektom posvätnej úcty a lásky; každé dieťa sa musí cítiť bezpečne a komfortne. Každé dieťa musí v jednej ručičke cítiť teplo a nehu matkinej dlane a v druhej rúčke bezpečie a chlapskú nehu otcovej ruky. Preto sa usilujeme meniť svet okolo detí, aby sme zlepšili svet detí. V záujme toho dbáme, aby práca organizácie bola profesionálna, empatická, zodpovedná, slušná a dôstojná vo všetkom, čo jej členovia a zamestnanci robia.

Etika predstavuje sústavu vybraných hodnôt, noriem, princípov a zručností, ktoré majú prispievať k formovaniu žiadúcich spôsobov konania, vysvetľovať hodnoty a mravné normy pôsobenia pri ochrane práv dieťaťa. Etický kódex je súbor pravidiel, či zásad, ktorými sa majú členovia a zamestnanci riadiť. Etické správanie však nie je spojené iba s vonkajšími pravidlami správania v rámci etického kódexu, ale aj so subjektívnymi pocitmi členov a zamestnancov organizácie, ako by mali v danej situácii konať, aby ich rozhodovanie a správanie bolo etické. Etický kódex je súčasťou vyjadrenia kultúry, v ktorej členovia a zamestnanci pracujú.

Základné etické princípy

- Za každých okolností zachovávať dôstojnosť človeka a najlepší záujem dieťaťa osobitne.
- Rešpektovať práva klientov, kolegov a ostatných občanov, s ktorými v rámci pôsobenia v Rade prichádzame do styku, ktoré sú garantované okrem iného Všeobecnou deklaráciou ľudských práv, Chartou ľudských práv OSN, Dohovorom o právach dieťaťa, Ústavou Slovenskej republiky, Listinou základných práv a slobôd a inými zákonmi, právnymi normami, deklaráciami a dohovormi, ktoré súvisia s pôsobením Rady.
- Rešpektovať jedinečnosť každého človeka bez ohľadu na jeho pôvod, etnickú príslušnosť, rasu, či farbu pleti, materinský jazyk, vek, pohlavie, rodinný stav, zdravotný stav, sexuálnu orientáciu, ekonomickú situáciu, náboženské a politické presvedčenie a bez ohľadu na to ako sa podieľa na živote celej spoločnosti.
- Ku každému dieťaťu pristupovať ako k subjektu a nie objektu práva, a túto bazálnu premisu činnosti Rady presadzovať aj v spoločnosti. Znamená to, že na všetky problémy dieťaťa treba nahliadať cez prizmu názorov, potrieb a najlepšieho záujmu dieťaťa a nie cez záujmy a želania rodičov.
- Člen a zamestnanec Rady dáva prednosť profesionálnej a etickej zodpovednosti pred svojimi súkromnými záujmami.
- Člen a zamestnanec Rady je povinný čeliť politike a praktikám – majú povinnosť upozorňovať Radu, politikov a verejnosť na situácie, kedy dieťa trpí v dôsledku nezodpovedného a protiprávneho konania a správania sa dospelých, keď postupy a praktiky systému sociálnoprávnej ochrany detí nie sú

adekvátne, keď prístupy k vytváraniu podmienok na dobrý život detí, osobitne z rozdelených rodín, sú diskriminačné, utláčajúce, nespravodlivé a škodlivé.

Etické zásady vo vzťahu ku klientovi

- Pozdravíme, poďakujeme.
- Klientovi sa predstavíme.
- Vyjadrujeme sa zreteľne, zrozumiteľne, dobre artikulujeme a dbáme na to, aby informácie boli úplné.
- Klientovi dávame dostatok priestoru na vyjadrenie jeho prianí a potrieb a dávame mu najavo, že pozorne počúvame.
 - Komunikujeme efektívne.
 - Nesľubujeme, čo nemôžeme splniť.
- Zachovávame a podporujeme rozvoj slobodného rozhodovania sa klienta a jeho vedomie zodpovednosti za svoje konanie a správanie.
- Ku klientovi pristupujeme vládne, ochotne, priateľsky, s úctou, empatiou a bez akejkoľvek diskriminácie.
- Snažíme sa vytvoriť pocit bezpečia a vzájomnej dôvery.
- Rešpektujeme klienta ako jedinečnú osobnosť.
- Chránime klientove právo na súkromie a dôvernosť informácií, s ktorými sa zveril. Dáta a informácie požadujeme s ohľadom na potrebu pri zabezpečení výkonu poradenskej činnosti a sociálnoprávnej ochrany detí a informujeme ho o ich potrebnosti a použití.
- Odovzdávame klientovi informácie o ďalších formách pomoci.
- Treba mať na pamäti, že my sme tu pro klienta, nie on pro nás.
- Pri práci s klientom nevychádzame iba z jednostranných informácií, vždy treba čerpať z viacerých dôveryhodných zdrojov.
- Člen a zamestnanec, ktorý pracuje s klientom, je povinný dodržiavať mlčanlivosť v zmysle platných právnych predpisov, osobitne podľa zákona č. 18/2018 Z. z. O ochrane osobných údajov.

Etické zásady vo vzťahu ku kolegom (členom a spolupracovníkom)

- Rešpektujeme vedomosti a zručnosti svojich kolegov, spolupracujeme s nimi v snahe maximálne pomôcť klientovi.
- Rešpektujeme rozdiely v názoroch a v praxi, kritické pripomienky vyjadrujeme vhodným spôsobom.
- Potrebnú spoluprácu s kolegami uprednostňujeme pred osobnými sympatiami.

Etické zásady vo vzťahu k organizácii

- Zodpovedne plniť svoje povinnosti, vyplývajúce z pracovného vzťahu alebo z členstva.
- Spolupôsobiť pri vytváraní príjemnej atmosféry v organizácii.
- Snažiť sa o čo najvyššiu možnú úroveň svojej práce, ovplyvňovať pracovné postupy a ich praktické uplatňovanie tak, aby čo najviac zdvihli úroveň poskytovaných služieb.
- Dbať na udržanie a zvyšovanie prestíže organizácie.
- Snažiť sa neustále zvyšovať svoju úroveň a odborné vedomosti a zručnosti.
- Informovať o členstve v organizáciách podobného zamerania a o aktivitách, ktoré by mohli byť kontraproduktívne vo vzťahu k Rade alebo by vytvárali konkurenciu v zmysle presahu týchto aktivít do činnosti Rady.

- Mať vždy na pamäti, že vo verejnosti môže byť člen alebo zamestnanec vnímaný ako súčasť Rady, a preto jeho správanie musí byť v súlade s týmto etickým kódexom, aj keď práve nevykonáva činnosť v zastúpení alebo pod názvom Rady.
- Nepracovať s klientom, ktorý má uzavretý vzťah s Radou a ktorému Rada prideliла zodpovednú osobu. Nerobí tak ani ako súkromná osoba, a to najmenej jeden kalendárny rok od skončenia vzťahu Rady s klientom alebo naopak.

Etické zásady vo vzťahu k spoločnosti

- Upozorňovať príslušné orgány na porušovanie zákonov, poskytovať odborné informácie čo najširšiemu počtu občanov.
- Snažiť sa podnecovať zmeny v zákonoch, politike štátu a napomáhať k zlepšeniu kvality života detí z rozdelených rodín.
- Pôsobiť na rozšírenie možností a príležitostí k zlepšeniu kvality života pro všetkých občanov, a to s osobitným zreteľom k najzraniteľnejším skupinám obyvateľstva, akými sú deti.
- Uplatňovať v každej svojej aktivite a činnosti princípy spoločenskej zodpovednosti voči deťom.

Etické dilemy

V sociálnoprávnej ochrane detí dochádza často k dilemám, ktoré sťažujú, či znemožňujú dobre vykonávať prácu v tejto oblasti. Tieto dilemy môžeme rozdeliť na (1) dilemy pomáhajúceho vzťahu, (2) dilemy pomoci a kontroly a (3) dilemy vychádzajúce z osobnostných a odborných kvalít. Tieto nástrahy treba poznať a takisto aj postup ako ich riešiť.

• Dilemy pomáhajúceho vzťahu:

Hranice pomáhajúceho vzťahu ku klientovi sú veľmi tenké a v niektorých prípadoch je veľmi ťažké stanoviť a rozpoznať ich. Zložité situácie môžu vyplývať z poskytovania rôznych plnení zo súkromných zdrojov poskytovateľa služby – napríklad požičiavanie vlastného telefónu, prijímanie darov, poskytovanie poradenstva, presahujúceho riešenie problematiku, stráženie detí, zabezpečovanie dopravy klienta a pod. Ďalšie možné dilemy pramenia z neformálnych, niekedy až priateľských vzťahov s klientmi, z existencie obľúbených klientov a pod. Problémom môže byť aj hyperbolizovaná dôvera v klientom poskytnuté informácie, ktorej príčinou je práve vytvorenie neformálneho vzťahu.

Formálny (profesionálny) vzťah by mal byť založený na báze dôvery, ale na rozdiel od neformálneho vzťahu, klient i pracovník poznajú a dodržiavajú pravidlá ich vzájomnej spolupráce.

• Dilemy pomoci a kontroly:

Tieto dilemy riešime predovšetkým v situáciách, kedy sú klienti pasívni, nespokojujú, či nedodržiajú dohodu o spolupráci. Veľmi často sa tak deje pri rodičoch, z ktorých jeden požíada o spoluprácu, a druhý ju a priori odmieta. Alebo pri klientoch, ktorí prídu s vlastnou predstavou, ako veci riešiť a snažia sa transponovať svoje videnie sveta na všetkých naokolo. Pracovník Rady, hodnotiaci situáciu klienta sa rozhoduje, či a do akej miery zasahovať do prirodzeného prostredia klienta. V tejto situácii môže byť ovplyvnený nedostatočným množstvom informácií, prípadne informáciami skreslenými, vychádzajúcimi z jednostranného zdroja. Pracovník sa môže obávať, že ukončenie spolupráce bude mať negatívny dopad na klienta či jeho rodinu. Môže mať tiež obavu o omeškanie a jeho následky. Rovnako môže situácia naznačovať, že v danej rodine sa zaobchádza s dieťaťom zle a že treba splniť si ohlasovaciu

povinnosť v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok.

- **Dilemy vychádzajúce z osobnostných a odborných kvalít:**

Pracovník môže cítiť obavu z vlastného poškodenia pri vykonávaní terénnej práce. Tiež môžu výkon služby komplikovať vlastné nespracované témy, ako napríklad zlá skúsenosť s niektorou skupinou rodičov a „zaškatuľkovanie“ všetkých rodičov s podobným príbehom pod určité charakteristiky, či stretnutie s rodičom, s ktorým mal pracovník v minulosti konflikt.

Postupy pri riešení týchto dilem sú špecifické pre každý jednotlivý problém. Všeobecne možno povedať, že pracovník by si mal byť vedomý svojich možností a hraníc. Tieto hranice by mali byť jasne dané. Okruh spolupracovníkov, vedúcich pracovníkov a klienti by ich mali poznať a rešpektovať. Je vždy vhodné tieto dilemy prediskutovať s kolegami, či nadriadenými. Zvažovať a analyzovať tieto problémy i s ďalšími odborníkmi. Tieto a ďalšie dilemy sa tiež môže preberať a riešiť v skupinách členov a zamestnancov Rady alebo aj spolu s externými kolegami, či odborníkmi.

Etický kódex bol schválený na zasadnutí prezídia Rady pre práva dieťaťa dňa 15. júna 2023